

EDUKACIJA RODITELJA I UČITELJA KAO FAKTOR BEZBJEDNOSTI SAOBRAĆAJA

Doc.dr. Tihomir Đurić, email: mrdjtiho@teol.net

Saobraćajni fakultet u Doboju, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina

Mr. Josip Jerković, email: josip.jerkovic1@gmail.com

Vlada Republike Srpske, Potpredsjednik Republike Srpske

Mario Zeko, dipl.ing. saobraćaja, email: mariozeko@net.hr

Vlada Republike Srpske, šef Kabineta Potpredsjednika Republike Srpske

Tihomir Jerković, dipl.ing. saobraćaja, email: tihomir.jerkovic@gmail.com

administrativni radnik u Kabinetu **Potpredsjednika Republike Srpske**

Sažetak: U ovom radu posebno je naglašen jedan drugi aspekt veoma bitan za formiranje stavova u saobraćaju i razvoj ličnosti te njen odnos prema saobraćaju počevši od djece kao najranjivijih učesnika u saobraćaju pa do roditelja i učitelja od kojih djeca u najvećoj mjeri uče i najviše i zavise u životu. Edukacija svih skupina učesnika u saobraćaju iz tog razloga je veoma važan dio bezbjednosti saobraćaja koji nažalost kod nas još nije shvaćen dovoljno ozbiljno, uostalom kao ni sama mogućnost upravljanja saobraćajem. U radu je izvršena analiza kvalitete edukacije djece, roditelja i učitelja o poznavanju saobraćaja, o poznavanju štetnosti saobraćaja i mjera koje su važne za očuvanje života u saobraćaju. Na osnovu istraživanja predložene su i odgovorajuće mjere kako bi unaprijedili ovaj aspekt bezbjednosti saobraćaja jer je jasno koliko je edukacija važna u izgradnji pozitivnih stavova i povećanja svijesti od opasnosti.

Ključne reči: edukacija roditelja, djece i učitelja

PARENT EDUCATION AND TEACHER AS A FACTOR ROAD SAFETY

Abstract: This paper is particularly emphasized another aspect is very important for the formation of attitudes in traffic and the development of personality and its relationship to traffic starting from children as the most vulnerable participants in traffic to the parents and teachers of children who mainly learn the most and depend on in life. Education of all groups of traffic participants that reason is an important part of traffic safety which unfortunately in our country is still not understood seriously enough, nor indeed the mere possibility of traffic management. The paper analyzes the quality of education of children, parents and teachers to acquire knowledge of the traffic on the knowledge of traffic and identification of measures that are important for the preservation of life in traffic. Based on the research have been proposed and corresponding measures to improve this aspect of traffic safety because it is clear how education is important in building positive attitudes and increase awareness of the dangers.

Keywords: education of parents, children and teachers

1. UVOD

Sačinjavanje mjera bezbjednosti saobraćaja zasniva se na dva aspekta i to mjere koje se odnose na sprečavanje nastanka saobraćajnih nezgoda (aktivna bezbjednost saobraćaja), i mjere koje se odnose na sprečavanje i smanjenje posljedica saobraćajnih nezgoda (pasivna bezbjednost saobraćaja). Čovjek je od rođenja pa do kraja svog života oslonjen na druge ljude, živi u zajednici sa drugim ljudima, uči od drugih ljudi, radi među ostalim ljudima te je samim time 'osuđen' na interakciju i suradnju sa drugim ljudima. Edukacija učesnika u saobraćaju se upravo i zasniva na međusobnom odnosu između ljudi, na našem primjeru

odnosu između djece i roditelja, i takođe djece i učitelja i na kraju obučenosti i odgovornosti roditelja i učitelja.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Naučni metod se može definisati kao sveukupnost naučnih i tehničkih postupaka kojima se stiču ili sistematizuju nova znanja o nekom predmetu istraživanja. U užem smislu, to je misaoni postupak koji omogućuje da se dođe do znanja o predmetu istraživanja. Predmet nauke se potpuno izdvaja njenom metodom, tj. načinom na koji ona predmet saznaje. Mogu se razlikovati opšte i posebne metode. Najčešći posebni naučni metodi u oblasti bezbjednosti saobraćaja su: statistički metod, metod eksperimenta, metod posmatranja, metod ankete i metod intervjua, metod poređenja i metod analogije. Metodologija definiše i opisuje metode spoznaje, izučava njihovu zasnovanost, efikasnost, prednosti i nedostatke, vrijednosti u oblasti primjene. Metodologija treba da pomogne u izboru metoda istraživanja. Izborom optimalnih metoda istraživanja olakšava se postupak istraživanja.

2.1. Predmet istraživanja

Nastankom i razvojem, saobraćaj je čovjeku donio mnogo prednosti i olakšao život. Saobraćaj se veoma brzo počeo razvijati pa je tako danas postao dominantan u svim oblastima života svakog čovjeka od najmlađe djece do najstarijih učesnika. Danas sa razlogom možemo reći da je čovjek sve više ugrožen negativnim efektima saobraćaja. Zbog toga je veoma važno imati dobar sistem zaštite i upravljati bezbjednosti saobraćaja. Velika se sredstva ulažu u prevenciji u zaštiti u saobraćaju, ali nažalost takav slučaj nije kod nas. U svijetu se puno ulaže u projekte od važnosti za unapređenje bezbjednosti. U tu sferu projekata spadaju i programi prevencije i edukacije učesnika u saobraćaju. Poseban značaj za nas ima edukacija najmlađih u česnika u saobraćaju, njihovih roditelja i učitelja, što je i tema odnosno predmet istraživanja ovog rada. Tu problematiku obradili smo na teritoriju opštine Laktaši, gdje smo ispitali educiranost djece, roditelja i učitelja. Proučavat ćemo stepen obrazovanja i poznavanja saobraćaja kod najmlađih učesnika (djece do 8 godina), zatim stepen znanja roditelja i učitelja.

2.2. Hipoteze

Djeca su žrtve u svakoj trećoj saobraćajnoj nezgodi, odnosno svake četiri minute smrtno strada jedno dijete u svijetu. Najrizičnija mjesta za djecu su u naseljima, prilikom prelaska kolovoza i na pješačkim prelazima, mjesta sa smanjenom preglednosti i mjesta na kojima su parkirani automobili. Posebno je važno izdvojiti 3 aspekta ugroženosti, a to je da djeca stradavaju kao biciklisti, pješaci i putnici u automobilima.

2.3. Prostor istraživanja

Istraživanja su sprovedena na teritoriji Opštine Laktaši. Opština Laktaši se graniči sa opštinama Čelinac na jugu, Prnjavor na istoku, Srbac na sjeveroistoku, Gradiška na sjeveru, te sa Gradom Banja Luka na zapadu i jugu. Kroz opštinu Laktaške rolazi auto-put Gradiška-Banja Luka koji povezuje Banja Luku sa auto-putem Zagreb - Beograd. U toku je izgradnja auto-puta Banja Luka - Doboj, koji će sa izgrađenim auto-putem biti spojen Mahovljanskom petljom u opštini Laktaši. Kroz ovu opštinu prolaze i značajni magistralni putevi kao što su Gradiška - Banja Luka, Klačnice - Prnjavor i Klačnice - Srbac, te brojni regionalni i lokalni putevi.

2.4. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja je analiza nivoa znanja djece 1. razreda o poznavanju saobraćaja, zatim analiza educiranosti roditelja i učitelja o saobraćaju. Analiza je vršena na prostoru opštine Laktaši. Krajnji cilj je zaštita djece od negativnih posljedica saobraćaja, zatim naglašavanje njihove nedovoljne naobrazbe i elementarnog nepoznavanja saobraćaja. Edukacija djece je jedan od važnih aspekata izgradnje ličnosti i pozitivnih stavova u saobraćaju, i jedan od načina prilagodbe i uklapanje djece u složeni saobraćajni sistem. Valjanom i pravovremenom edukacijom predškolske djece smanjivat ćemo procenat učešća djece u saobraćajnim nezgodama i stvoriti potrebne preduslove za izgradnju pravilnih stavova i ponašanja kasnije u saobraćaju.

2.5. Vrijeme istraživanja

Vrijeme istraživanja obuhvatilo je period septembra i oktobra mjeseca, na području opštine Laktaši. Vrijeme posmatranja i anliziranja saobraćajnih nezgoda obuhvatilo je period od 2010 i 2014 godine. Posmatranje je obuhvatio djecu prvih razreda osnovnih škola. Anketiranje je vršeno u periodu od 14.09. 2015 do 18.09.2015 godine.

2.6. Metod istraživanja

Metod je postupak kojim se postiže unaprijed postavljen cilj. Metod je smišljeno i plansko postupanje radi postizanja nekog cilja. Naučni metod se može definisati kao sveukupnost naučnih i tehničkih postupaka kojima se stiču ili sistematizuju nova znanja o nekom predmetu istraživanja. Mogu se razlikovati opšte i posebne naučne metode. Opšte metode su: analiza, sinteza, apstrakcija, generalizacija, indukcija, dedukcija, itd. Najčešći posebni naučni metodi u bezbjednosti saobraćaja su: statistički metod, metod eksperimenta, metod posmatranja, metod ankete i intervjua, metod poređenja (komparacije) i metod analogije. U ovom radu, korišten je metod ankete. Anketa je naučni metod koji se sastoji u ispitivanju okolnosti pojedinačnih slučajeva. Pri tome se koriste sljedeće tehnike: upitnik, intervju, skale procjene, testovi.

3. EDUKACIJA RODITELJA I UČITELJA

Kod analiziranja rizika sa kojim se djeca suočavaju u saobraćaju i njihovom okruženju, veoma je značajno identifikovati one koju su odgovorni za stvaranje rizika i upravljanje rizika. Najbolje je posložiti sistem tako da edukacija obuhvati roditelje, učitelje, odgojitelje i djecu. Pored toga moramo educirati i vozače, a posebno mlađe i neiskusne o sposobnostima i karakteristikama djece, odnosno povećati svijest kod ljudi o ograničenim sposobnostima djece.

Kako bi cjelokupni edukacioni sistem u saobraćaju funkcionisao potrebno je sprovođenje mjera u cilju sticanja znanja, vještina i navika neophodnih za bezbjedno učešće u saobraćaju.

U sticanju znanja, sposobnosti i stavova u saobraćaju preventivno imaju:

- Porodica odnosno navike i stavovi koji se usađuju od najranijih dana u porodici, što uključuje i saobraćaj,
- Kantonalni, entitetski i državni organi nadležni za brigu o djeci, i donošenje programa i mjera za obrazovanje djece i provođenje poslova obrazovanja,

- Organi nadležni za unutrašnje poslove u smislu realizacije programa saobraćajnog obrazovanja i edukacije počevši od predškolskih ustanova do srednjih škola, a posebno za rad školskih saobraćajnih patrola i patrola građana
- Institucije i ustanove zadužene za zdravlje građana koji će pružiti edukaciju o bezbjednom učešću u saobraćaju sa ovog aspekta
- Agencija za bezbjednost saobraćaja,
- Lokalna samouprava i organi na tom nivou koji mogu takođe pružiti podršku planiranju i sprovođenju mjera kako bi se unaprijedila edukacija i stepen bezbjednosti na lokalnom nivou, odnosno zaštita u nakritičnijim zonama,
- Predškolske ustanove, osnovne i srednje škole koje mogu realizirati i osmisлити programe u okviru svojih nadležnosti,
- Stručne i naučne organizacije koje se direktno ili indirektno bave edukacijom i saobraćajem,
- Mediji i ostala sredstva javnog informisanjakoji mogu aktivno sudjelovati u edukaciji i formiranju pozitivnih stavova,
- Udruženja, grupe građana i nevladine organizacij koje mogu potaknuti rasprave o ovim temama i pokrenuti mnoge projekte i inicijative

Trenutno imamo loše saobraćajno obrazovanje počevši od predškolskih ustanova pa do srednjih škola, jer se vrlo malo uopšteno ulaže u obrazovanje, a pogotovo u saobraćajno obrazovanje. Planovi i programi edukacije djece moraju sadržavati literaturu, predmete i poglavlja o saobraćajnom obrazovanju i edukaciji. Propise o sadržaju nastavnih planova i programa koji se odnose na edukaciju i bezbjednost djece u saobraćaju donosi ministar nadležan za poslove obrazovanja. Kod polaznika odnosno kandidata za vozače, svako pravno lice koje vrši osposobljavanje kandidata, dužno je pristupiti tom poslu na taj način da obezbjedi kandidatu osnovna teorijaska i stručna znanja, tj. praktične vještine koje su potrebne za samostalno upravljanje vozilom u saobraćaju.

3.1. Učitelji

Učitelji imaju veoma važnu ulogu i poslije roditelja koji su prvi u doticaju da djecom, najvažniju zadaću u edukaciji djece. Njihov zadatak je nadovezujući se na iskustva u saobraćaju uvedu djecu u njima veoma složen sistem, kako bi ih podučili adekvatnom ponašanju. Posebno je važno da nadograđuju znanja koja su ostvarena u porodici, trudeći se da tako postignu maksimalne rezultate. Potrebno je na saobraćajnom obrazovanju raditi kontinuirano tokom cijele godine, usvajati nova znanja, proširivati postojeća, usavršavati dobre navike i sposobnosti potrebne za bezbjednost djece kao pješaka, putnika u vozilu ili biciklista.

Učitelji trebaju posvetiti pažnju i educirati djecu da se pridržavaju onih pravila koja su apsolutna i trajna, i kao takva ne trpe izuzetke. Takvi primjeri su da se uvijek mora stati kod pješačkog prelaza, obratiti se za pomoć starijoj osobi i policajcu, kretati se dalje od ivičnjaka, ne istrčavati na ulicu, ne pretrčavati ulicu, ne stajati između vozila i kod vrata od vozila itd. Pored toga moraju podučiti djecu na opasnosti koje im prijete na ulici od vozila i saobraćaja. Prilikom toga mora se voditi računa da se ne izazove strah kod djece koji će ih paralisati u razmišljanju reakcijama i prosuđivanju. Pored teoretskog podučavanja, vrlo je korisno djecu podučavati na konkretnim primjerima u praksi tako što ćemo konkretno pokazati neke primjere poput načina hodanja trotoarom, pogled lijevo desno prije prelaska ulice, mjesto gdje prelazimo ulicu itd.

Djeca veoma mnogo stvari uče kroz igru, pa se treba truditi da im približimo saobraćaj kroz zanimljivije načine od predavanja odnosno slušanja. To možemo postići saobraćajnim poligonima i izrađivanjem maketa. Tako će vaspitač sređivati dječija iskustva. Maketa se može praviti na stolu i na podu uz pomoć pripremljenih traka za raskrslu, figura ljudi i djece, maketa vozila i saobraćajnih znakova. Vaspitač tako angažuje djecu i potiče na razmišljanje dajući im slikovite primjere kako bi lakše razumjeli i stvorili sliku onog što se nalazi u saobraćaju.

U mnogim zemljama predmet bezbjednost saobraćaja je dio obuke učitelja i nastavnika. Posebno za mlađu djecu zajedno sa roditeljima oni trebaju poslužiti kao uzor. S toga je važno prilagoditi strategije koje se uče, zatim roditelji i nastavnici trebaju djeci pružiti jedinstvene informacije i pravila ponašanja. Škola takođe može biti posrednik pružajući informacije za roditelje o bezbjednosti na putevima, na putu od kuće do škole, u zonama škole. Škola takođe može koordinirati saobraćaj oko škole u saradnji sa policijom i organima zaduženim za bezbjednost kako bi npr. smanjili nivo vožnje i parkiranja oko škole. Škole mogu organizovati udruženja roditelja u cilju otkrivanja problema i nedostataka na konkretnim primjerima problema roditelja. U nekim zemljama uloga učitelja u saobraćajnom obrazovanju je snažno podržana od strane policije koja se aktivno zalaže u radu sa školama i djecom.

U našoj praksi većina učitelja nije prošla nikakvu edukaciju iz bezbjednosti saobraćaja, niti su ima dati metodološki pristupi i znanje kako tretirati ove teme u radu sa djecom. Razvijanje i sticanje saobraćajne kulture kod djece i mladih, u predškolskim i školskim institucijama, će možda biti jedini organizovani i prihvatljivi načini sticanja odgovarajućih i adekvatnih navika u saobraćaju. Većina školskih institucija osnove i poznavanje saobraćaja i sticanje saobraćajne kulture provodi kroz saobraćajne sekcije, što je nedovoljno. Nastavne discipline, kao što su saobraćajno vaspitanje ili saobraćajna kultura, trebaju biti osnov za nastavne planove koji će biti obaveza svim osnovnim školma te sastavni dio odabranih poglavlja u srednjim školama. Tako pripremljeni osnovci i upozoreni srednjoškolci bi se mogli nositi sa problemima iz saobraćaja. Ako ostanu u kategoriji pješaka najčešće neće više imati mogućnosti edukacije o saobraćaju, osim ako ne započnu razvoj u smjeru srednjih škola i fakulteta iz oblasti saobraćaja, što je svakako neznatan broj populacije. Svakako bi navedenu činjenicu društvo trebalo imati u vidu i da je potrebno da razvija programe koji bi se mogli sprovoditi i nakon ovog uzrasta, a odnose se na edukaciju u saobraćaju, jer u saobraćaju se gine, i to suviše često da bismo prepustili slučaju i neorganizovanom razvoju. Osnovne programske sadržaje, koji se odnose na razvijanje saobraćajne kulture kod predškolskog i školskog uzrasta, treba određivati u skladu sa sledećim pedagoškim zahtjevima:

- predškolskom djetetu treba davati samo ona znanja koja su dostupna njegovom intelektu, tj. uzrastu, a svako uvođenje u saobraćajnu kulturu treba da bude postupno i na osnovu postojećeg fonda riječi i pojmova koje postepeno proširujemo,
- razvijanje ličnih sposobnosti kao što su samostalnost, opreznost, snalažljivost, uočljivost, tj. sve ono što djetetu može koristiti i kao pješaku i kao putniku,
- dijete se mora usmjeravati ka dosljednom izvršenju onog što mu je rečeno iz oblasti ponašanja u saobraćaju kako bi do kraja uvažavalo saobraćajna pravila i saobraćajne propise.

Pretpostavka, od koje polaze odrasli, da djeca trebaju usvojiti određenu količinu znanja o saobraćaju i da će to smanjiti broj saobraćajnih nezgoda, u svakom slučaju je pogrešna osnova za izradu programa saobraćajne edukacije. Didaktički pristup „stani, pogledaj, slušaj, misli“ pokazao se neprikladnim jer su saobraćajne situacije kompleksne i nepredvidive. Ne možemo očekivati da djeca sjede u školskim klupama u „sigurnom“ okruženju, pasivno slušaju

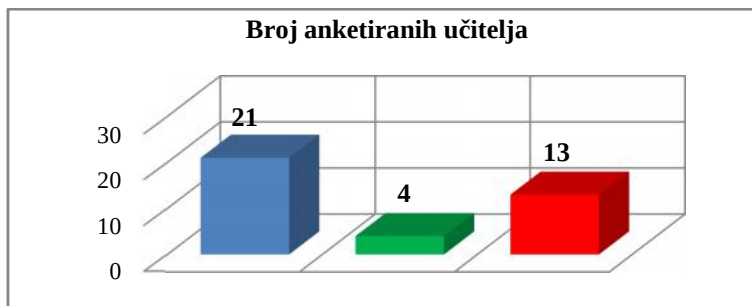
izlaganje nastavnika, uče napamet saobraćajna pravila i znakove i da se samo na osnovu toga uspješno snađu u „nesigurnom“ vanjskom okruženju, tj. na ulici. Dakle, djeca trebaju doživjeti određene saobraćajne situacije, uvidjeti realne odnose u saobraćaju i trenirati kako da se snađu u njima. Istraživanja su pokazala da neka djeca čak i ne razumiju verbalne upute o saobraćaju koje im daju roditelji ili nastavnici, npr. „pazi se“, „budi oprezan“, „gledaj više“, „moramo oprezno preći ulicu“, „moraš razmisliti i gledati kad si na ulici“, „u mnogim saobraćajnim nezgodama stradaju djeca“ itd. Sve ove upute su uopćene i postavlja se pitanje da li ih djeca doživljavaju i razumiju u kontekstu ponašanja u saobraćaju na način na koji odrasli misle da su upute prenijeli djetetu. Mnoga djeca, naročito mlađa, nemaju predstavu o pojmovima kao što su: trotoar, pješak i sl.

3.2. Analiza ankete učitelja

Ukupno je anketirano **38 učitelja** do četvrtog razreda u OŠ „Georgios A. Papandreu“ Aleksandrovac, OŠ „Desanka Maksimović“ Trn i OŠ „Mladen Stojanović“ Laktaši. Anketni listić je sadržavao 9 pitanja sa ponuđenim odgovorima, gdje je bilo potrebno zaokružiti jedan od ponuđenih odgovora.

Tabela 1. Broj anketiranih učitelja po Osnovnim školama na području opštine Laktaši

Redni broj	Naziv škole	Adresa	Broj anketiranih učitelja po osnovnim školama
1.	OŠ „Georgios A. Papandreu“	Gradiška cesta 55, Aleksandrovac	21
2.	OŠ „Desanka Maksimović“	Dositejeva 34, Trn	4
3.	OŠ „Mladen Stojanović“	Karađorđeva 105, Laktaši	13
Ukupan broj anketiranih učitelja			38

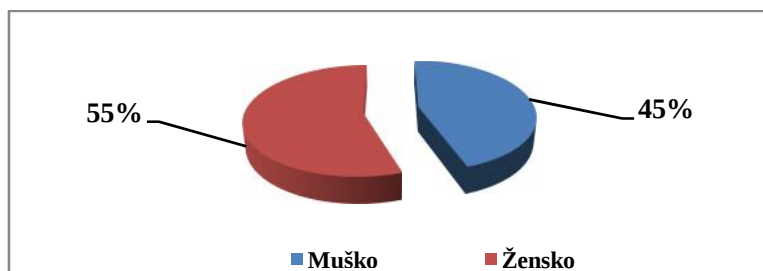

Dijagram 1. Broj anketiranih učitelja po Osnovnim školama na području opštine Laktaši

Broj ispitanika po polu:

Tabela 2. Broj anketiranih učitelja po polu

Muško	Žensko
17	21

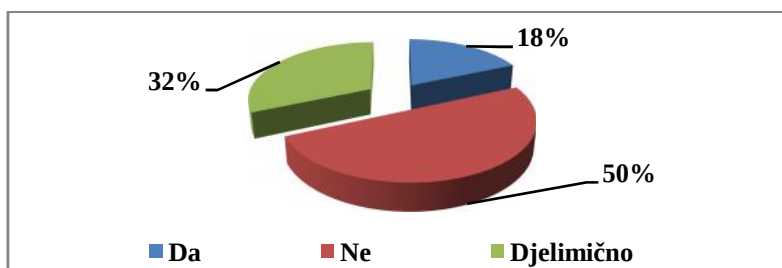
Dijagram 2. Ukupan broj anketiranih nastavnika po polu

Od ukupno 38 anketiranih učitelja 55% je ženskog pola, a 45% muškog pola.

1. Da li djeca imaju dovoljno znanja prije dolaska u školu?

Tabela 3. *Da li djeca imaju dovoljno znanja prije dolaska u školu*

Da	Ne	Djelimično
7	19	12

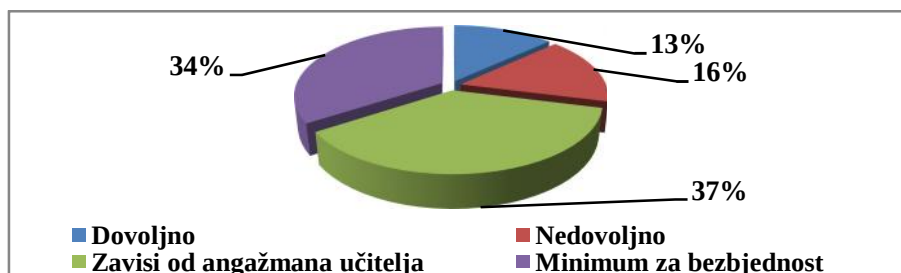
Dijagram 3. *Da li djeca imaju dovoljnoo znanja prije dolaska u školu*

Na pitanje: „**DA LI IMAJU DOVOLJNO ZNANJA PRIJE DOLASKA U ŠKOLU**“, po procjeni učitelja, 32% njih smatra da djeca posjeduju djelimično znanje o saobraćaju, 50% smatra da djeca nemaju dovoljno znanja o saobraćaju, dok 18% misli da djeca posjeduju dovoljno znanja da bi bezbjedno učestvovala u saobraćaju, to jest kretala se od kuće do škole i nazad.

2. Koliko znanja o bezbjednosti saobraćaja škola pruža učenicima?

Tabela 4. *Koliko znanja o bezbjednosti saobraćaja škola pruža učenicima*

Dovoljno	Nedovoljno	Zavisí od angažmana učitelja	Minimum za bezbjednost
5	6	14	13

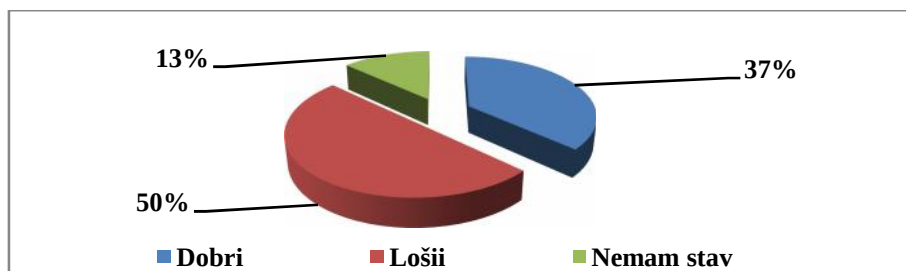
Dijagram 4. *Koliko znanja o bezbjednosti saobraćaja škola pruža učenicima*

Analizom pitanja: „**KOLIKO ZNANJA O BEZBJEDNOSTI SAOBRAĆAJA ŠKOLA PRUŽA UČENICIMA**“, došlo se do zaključka da 34% smatra da škola minimalno pruža znanje djeci o saobraćaju, 13% smatra da škola pruža dovoljno znanja djeci o saobraćaju, 16% smatra da škola nedovoljno pruža znanje djeci o saobraćaju, 37% smatra da znanje djece zavisi od ličnog angažmana učitelja.

3. Kako ocjenjujete kvalitet udžbenika i materijala za edukaciju djece?

Tabela 5. *Kako ocjenjujete kvalitet udžbenika i materijala za edukaciju*

Dobri	Loši	Nemam stav
14	19	5

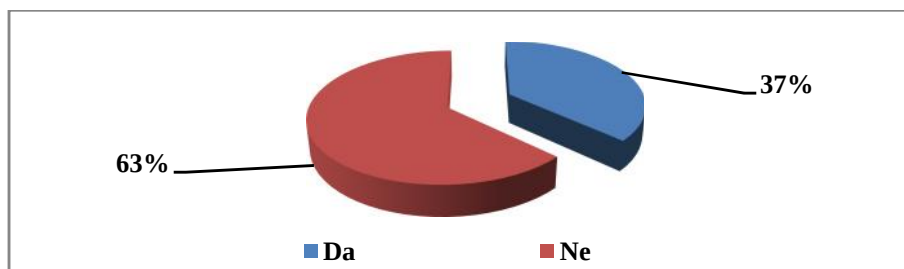
Dijagram 5. ocjenjujete kvalitet udžbenika i materijala za edukaciju

Na pitanje: „**KAKO OCJENJUJETE KVALITET UDŽBENIKA I MATERIJALA ZA EDUKACIJU**“, 50% su odgovorili da udžbenici nemaju potrebnu kvalitetu za edukaciju djece u saobraćaju, 37% smatra da udžbenici pružaju kvalitetan nivo edukacije, dok 13% nema stav o ovom pitanju.

4. Da li koristite dopunsku literaturu u radu sa djecom?

Tabela 6. Da li koristite dopunsku literaturu u radu sa djecom

Da	Ne
14	24

Dijagram 6. Da li koristite dopunsku literaturu u radu sa djecom

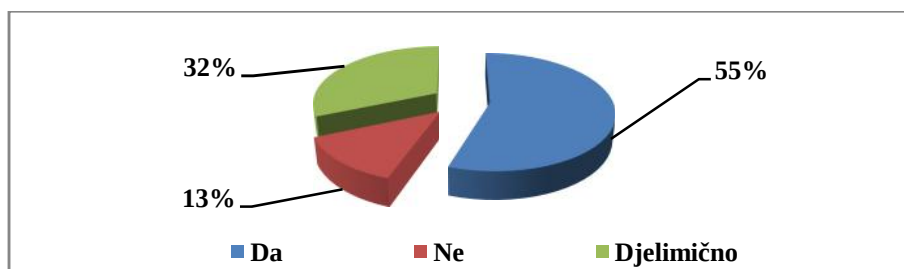
Na osnovu pitanja: „**DA LI KORISTITE DOPUNSKU LITERATURU U RADU S DJECOM**“, 63% je odgovorilo da Ne koriste dopunsku literaturu, a 37% se izjasnilo da koristi dopunsku literaturu ali se nije izjasnilo koju.

5. Da li bi edukacija učitelja pomogla u edukaciji djece?

Tabela 7. Da li bi edukacija učitelja pomogla edukaciji djece

Da	Ne	Djelimično
21	5	12

Analizom pitanja: „**DA LI BI EDUKACIJA UČITELJA POMOGLA U EDUKACIJI DJECE**“, može se zaključiti da 32% smatra da bi edukacija učitelja djelimično postakla rad sa djecom u saobraćaju, 55% se izjasnilo sa DA, 13% se izjasnilo sa NE, da edukacija učitelja ne bi dala pozitivne rezultate.

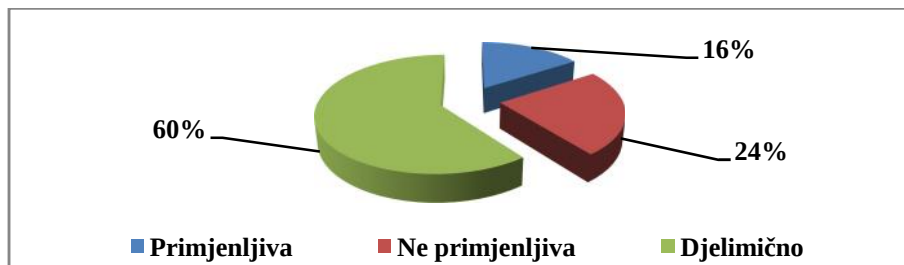

Dijagram 7. Da li bi edukacija učitelja pomogla edukaciji djece

6. Koliko su praktično primjenjiva znanja koja učenici stiču saobraćaju u osnovnim školama?

Tabela 8. *Koliko su praktično primjenjiva znanja koja učenici stiču saobraćaju u osnovnim školama*

Primjenjljiva	Ne primjenjljiva	Djelimično
6	9	23

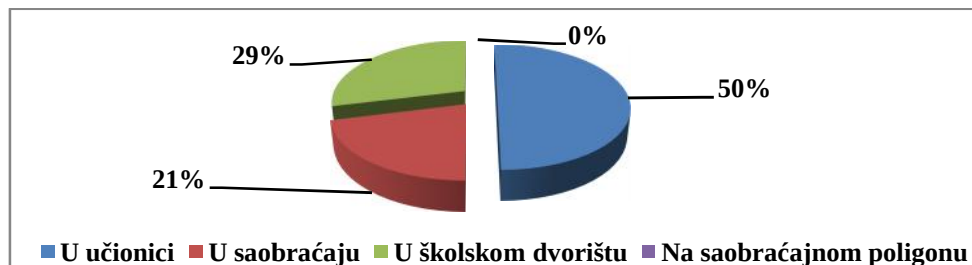
Dijagram 8. *Koliko su praktično primjenjiva znanja koja učenici stiču saobraćaju u osnovnim školama*

Na pitanje: „**KOLIKO SU PRAKTIČNO PRIMJENJIVA ZNANJA KOJA UČENICI STIČU O SAOBRAĆAJU U OSNOVNIM ŠKOLAMA**“, 60% smatra da su znanja o saobraćaju djelimično primjenjljiva, 16% smatra da djeca koja steknu znanje u školi o bezbjednom učešću u saobraćaju su primjenjljiva, 24% smatraju da stečena znanja o saobraćaju nisu primjenjljiva.

7. Gdje obavljate rad sa djecom kada ih učite o ponašanju u saobraćaju?

Tabela 9. *Gdje obavljate rad sa djecom kada ih učite o ponašanju u saobraćaju*

U učionici	U saobraćaju	U školskom dvorištu	Na saobraćajnom poligonu
19	8	11	0

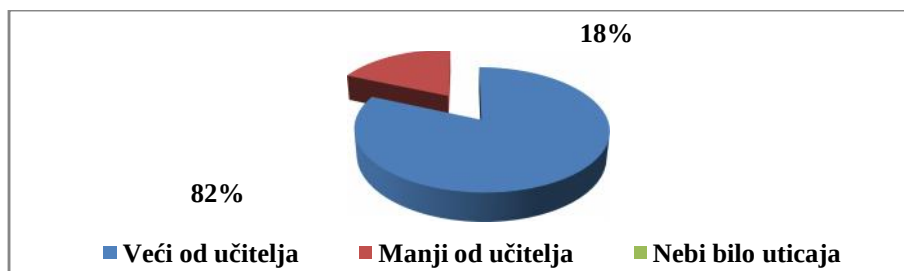
Dijagram 9. *Gdje obavljate rad sa djecom kada ih učite o ponašanju u saobraćaju*

Na pitanje „**GDJE OBAVLJATE RAD SA DJECOM KADA IH UČITE O PONAŠANJU U SAOBRAĆAJU**“ 50% učitelja je odgovorilo da rad sa djecom obavlja u učionici, zatim 21% učitelja sa djecom radi u saobraćaju, a 29% u školskom dvorištu. Potrebno je napomenuti da na prostoru opštine ne postoji saobraćajni poligon za edukaciju djece.

8. Kakav je značaj saobraćajnog policajca u edukaciju djece?

Tabela 10. *Kakav je značaj saobraćajnog policajca u edukaciji djece*

Veći od učitelja	Manji od učitelja
31	7

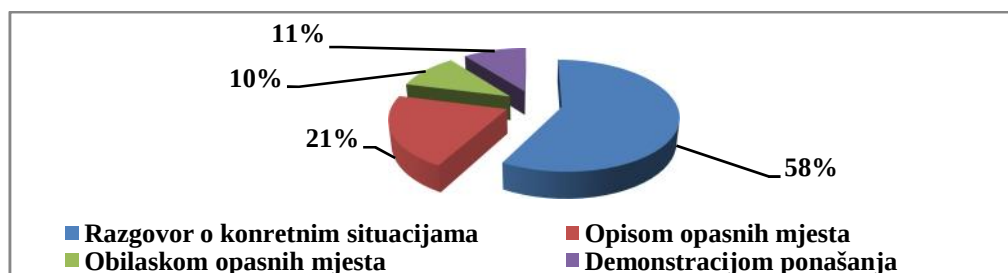
Dijagram 10. Kakav je značaj saobraćajnog policajca u edukaciji djece

Analizom pitanja: „**KAKAV JE ZNAČAJ SAOBRAĆAJNOG POLICAJCA U EDUKACIJI DJECE**“, 82% je odgovorili da je uticaj na djecu velik, a 18% je odgovorilo da je uticaj učitelja na djecu veći, odnosno tako djeca više nauče.

9. Kako učenike upoznajete sa opasnostima u saobraćaju?

Tabela 11. Kako učenike upoznajte sa opasnostima u saobraćaju

Razgovor o konkretnim situacijama	Opisom opasnih mjesta	Obilaskom opasnih mjesta	Demonstracijom ponašanja
22	8	4	4

Dijagram 11. Kako učenike upoznajte sa opasnostima u saobraćaju

Na osnovu pitanja „**KAKO UČENIKE UPOZNAJETE SA OPASNOSTIMA U SAOBRAĆAJU**“, dobili smo odgovore da 58% razgovara sa učenicima o konkretnim situacijama u učionici, 21% opisom opasnih mjesta na koje nailaze na putu od kuće do škole, 10% uči djecu obilaskom opasnih mjesta, i na kraju 10% demonstracijom pravilnog kretanja (po trotoaru, pješačkim prelazima itd.)

4. ZAKLJUČAK

U anketi su istraženi stavovi i mišljenje učitelja. Iz toga možemo zaključiti da postoji mnogo prostora za napredak jer djeca nemaju zadovoljavajući nivo poznavanja saobraćajnih propisa. Učitelji nemaju potrebno znanje i podršku da bi uspješno mogli raditi sa djecom, a takođe i roditelji nemaju razvijenu svijest o velikom značaju saobraćajne edukacije. Imamo i skupinu neodgovornih roditelja koji nisu svjesni da lošim primjerom uče dijete da se isto tako ponaša. Pored toga oni smatraju da edukacija i učenje nije njihova obaveza već obaveza učitelja i ostalog nastavnog osoblja. Ovakav stav je poguban, kao i loši stavovi vozača koji nemaju razumjevanja prema djeci. Škole takođe nemaju adekvatnu podršku u radu i opremi. Djeca najčešće uče nezanimljive lekcije i predavanja koja ne mogu shvatiti i iz kojih na kraju časa ništa ne ostane. Stoga je potrebno da se sistem sticanja znanja prilagodi na takav način da je što više praktičnih primjera i demonstrativnog učenja na terenu, u saobraćaju, u dvorištu i na saobraćajnom poligonu. Nadležne državne institucije, pre svega ministarstvo obrazovanja, ali i institucije lokalne samouprave moraju, u okviru svojih kompetencija i mogućnosti pojačati svoj preventivni rad po pitanju bezbjednosti saobraćaja putem edukacije stanovništva (naročito djece, ali i odraslih, prije svega roditelja i učitelja) u vidu kampanja i sličnih aktivnosti.

LITERATURA

- [1] Berić, F. (2013), *Bezbijednost djece u saobraćaju u zoni osnovne škole*, (diplomski rad), Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Saobraćajni fakultet Doboj, Doboj,
- [2] Đurić, T. (2009), *Saobraćajno obrazovanje i vaspitanje djece u saobraćaju kao faktori saobraćajnog vaspitanja*, II Međunarodni naučni skup „Novi horizonti saobraćaja i komunikacija“, Doboj,
- [3] Lipovac K. (2008.) *Bezbednost Saobraćaja*, Javno preduzeće Službeni list SRJ Beograd
- [4] Jović, J.: (2013) *Bezbjednost djece u saobraćaju na području opštine Teslić*, (diplomski rad), Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Saobraćajni fakultet Doboj, Doboj,
- [5] Nedić, S.: (2014) *Kampanje bezbjednosti djece pješaka*, (master rad), Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Saobraćajni fakultet Doboj, Doboj,
- [6] Despić, K.: (2010) *Učenje saobraćajnih znakova djece sa posebnim potrebama*, (diplomski rad), Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Saobraćajni fakultet Doboj, Doboj,
- [7] *Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima Republike Srpske*, Službeni glasnik Republike Srpske, broj:01-020-1470/11
- [8] Đurić, T. (2009) *Tipizacija saobraćajnih nezgoda u kojima stradaju djeca i greške koje dovode do stradanja djece u saobraćaju*, II Međunarodni naučni skup „Novi horizonti saobraćaja i komunikacija“, Doboj.